

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

ЛІТВІНОВА ТЕТЯНА ВЯЧЕСЛАВІВНА

УДК 378.091.3:[005:316.7]:613.8(043.3)

**ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
ЛЮБАРЕЦЬ Владислава Вікторівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
професор кафедри менеджменту та інноваційних
технологій соціокультурної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БАХМАТ Наталія Валеріївна,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка,
професор кафедри теорії та методик початкової
освіти;

доктор педагогічних наук, доцент
БОРДЮГ Наталія Сергіївна,
Поліський національний університет,
директор комунального закладу позашкільної
освіти «Обласний еколого-натуралістичний
центр» Житомирської обласної ради.

Захист дисертації відбудеться «12» травня 2021 року о 12.30 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.19 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: вул. Пирогова, 9, м. Київ–30, 01601.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (вул. Пирогова, 9, м. Київ–30, 01601) і на сайті університету <http://www.npu.edu.ua>.

Автореферат розіслано «12» квітня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **М. Ю. Ляшенко**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Доленосні віхи трансформації суспільної організації вищої освіти в Україні спонукають до її модернізації згідно запитів формування потенціалу здоров'язбереження нації шляхом професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності, на яких покладається біосоціальна відповідальність в умовах екологічних ризиків. Значні очікування українців на якість та безпеку життя за результатами соціально-економічних трансформацій в соціальній, економічній, науково-технічній, освітній сферах залежать від системоутворюючих чинників формування здорового способу життя особистості, гармонії фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я особистості. Нині продуктом вищої освіти повинен бути високоосвічений фахівець з творчим мисленням, креативним потенціалом і прагненням змінити на краще своє життя у соціокультурному просторі України.

В основу дослідження покладено такі нормативні документи, як: Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 років (2014); Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року (2016); Концепція розвитку системи громадського здоров'я (2016), в яких наголошується на необхідності збереження та зміцнення здоров'язбережувального потенціалу населення, збільшення тривалості активного життя, створення умов для культивування здорового способу життя.

З огляду на широкий спектр професіоналізації підготовки майбутніх управлінців соціокультурної сфери виникає потреба пошуку та впровадження відповідних концептуальних та інституційних засад формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності, як складника трансверсальної компетентності (ЮНЕСКО, 2013), і спроможність забезпечити успішну реалізацію його в професійній діяльності. Соціальне й освітнє значення порушеної проблеми полягає в нагальній необхідності дослідження формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності (далі – СКД) у професійній підготовці.

У фундаментальних працях вітчизняних і зарубіжних учених розкрито сучасні положення вищої освіти (В. Андрущенко, О. Васюк, Н. Гузій, В. Жигір, М. Корець, Е. Лузік, О. Матвієнко, Н. Ничкало, В. Петрук, О. Романовський, О. Шапран та ін.); освіти сталого розвитку (Н. Рідей, Н. Титова та ін.), професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності (Н. Бахмат, Т. Дорошенко, В. Локшин, В. Любарєць, Т. Скорик, Н. Терентьева та ін.); ціннісних орієнтацій молоді на здоровий спосіб життя (М. Амосов, Р. Баєвський, Ю. Бойко, Ш. Бюлер, Н. Колотій, Ю. Лісичин, А. Маслоу, В. Франкл та ін.); здоров'язбережувальної діяльності особистості в освітньому процесі професійної підготовки (О. Антонова, В. Бабич, Н. Башавець, Л. Безугла, О. Бойко, Д. Воронін, Р. Левін, Г. Мешко, Н. Поліщук, О. Яременко та ін.); здоров'язбережувального навчання у закладах вищої освіти (Д. Вороніна, М. Гончаренко, Л. Жуковської, Н. Казначеева, В. Колбанова, В. Петленко,

Л. Сущенко та ін.); формування здоров'язберезувальних компетентностей майбутніх фахівців (Н. Белікова, О. Домашенко, О. Дубогай, Л. Дудорова, Ю. Зенцова, Т. Кутек, О. Куц, М. Лехолетова, Т. Миронюк, Б. Максимчук, Є. Приступа, В. Приходько, І. Салук, М. Селезінка, І. Смолякова та ін.); вивчення проблеми соціального здоров'я (Т. Башкирева, С. Бордюг, І. Васильєва, Л. Горяна, С. Кириленко, В. Колесова А. Мишиної та ін.), впровадження трансверсальних компетентностей у європейський простір освіти та науки (S. Vorkapich, Renata Kerik, J. Gordon та ін.), формування трансверсальних компетентностей в умовах закладу вищої освіти (далі – ЗВО) (І. Безугла, В. Петренко та ін.), створення сприятливих умов для здоров'я (L. Anderson, L McIntyre, K. Mach, P. Patterson та ін.), зміцнення здоров'я людини (J. Corbin, E. Midema, G. Spencer та ін.), теорії здоров'язбереження (N. Clark, V. Zimmerman та ін.).

Встановлено, що формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці охоплює широкий спектр галузей науки та знань: філософії (загальні філософські основи здоров'яорієнтованого змісту професійної підготовки студентів-управлінців, філософські погляди і уявлення про природу людини та суспільства, філософські аспекти здоров'язберезувального навчання майбутніх менеджерів СКД на основі постнеокласичної методології); соціології (соціоекології, соціоекологічного моніторингу); психології (професійної, вікової, соціальної); культурології (традиції, звичаї, надбання, етикет); нутриціології та екотрофології (культура харчування, збалансованість харчування, дієтологія, енергетичні потреби різних вікових і професійних груп населення); рекреалогії та ландшафтної екології здоров'я (рекреаційно-дозвіллевої та екосистемної специфіки); репродуктивного та сексуального здоров'я, медичні заходи щодо профілактики здоров'я, культури та традицій сім'ї.

Актуальність і доцільність дослідження означеної проблеми потребує розв'язання низки суперечностей, а саме, між:

- цивілізаційними потребами забезпечення збереження соціального здоров'я майбутніх СКД діяльності нової генерації та неусвідомленням ними його вагомості та значущості для успішної професійної діяльності;

- необхідністю посилення соціальної здоров'язберезувальної компоненти у змісті вищої освіти студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» та відсутністю педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці;

- об'єктивною доцільністю формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД в умовах дуальної форми навчання та відсутністю необхідного науково-методичного забезпечення їх професійної підготовки у закладах вищої освіти (далі – ЗВО);

- рівнем розвитку мотивації до здоров'язбереження здобувачів вищої освіти та його важливим соціальним значенням для самореалізації та самоменеджменту з урахуванням потреб майбутньої професійної діяльності.

Актуальність обраної проблематики та визначені суперечності зумовили вибір теми дисертаційної роботи «**Формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці**».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми Зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (Державний реєстраційний № 0117U004914).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 грудня 2015 року) та уточнено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 7 від 29 листопада березня 2016 року).

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці та експериментальній перевірці їх ефективності.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці.
2. Теоретично обґрунтувати сутність та структуру соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.
3. Визначити критерії, показники та охарактеризувати рівні сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.
4. Розробити модель формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці з навчально-методичним супроводом.
5. Науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети відповідно до логіки дослідження на різних його етапах був використаний комплекс методів: *теоретичні*: комплексного, системного та інтеграційного аналізу соціальної, філософської, педагогічної, психологічної, правової літератури, концептуально-порівняльного аналізу досвіду професійної підготовки менеджерів СКД – з метою аналізу розробленості проблеми формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці; системно-структурного аналізу й синтезу – для теоретичного обґрунтування сутності та структурних компонентів соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД; класифікації – з метою визначення критеріїв, показників та характеристики рівнів сформованості

соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД; моделювання – для розроблення моделі формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці з навчально-методичним супроводом; узагальнення та синтез – для наукового обґрунтування педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці; *емпіричні*: анкетування, опитування, бесіда, спостереження, тестування, педагогічний експеримент, узагальнення практичного досвіду науковців та освітян – з метою експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці; *статистичні*: математичні методи обробки і статистичного аналізу одержаних даних для перевірки достовірності результатів дослідження.

Наукова новизна дослідження полягатиме в тому, що *вперше*:

- науково обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці (мотивація до соціальної здоров'язбережувальної відповідальності та соціальних наслідків прийняття управлінських рішень, свідомого вибору здорового способу життя на основі природоохоронних і моральних цінностей; забезпечення взаємозв'язку теорії та практики професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, спрямованої на розвиток дбайливого ставлення до власного здоров'я та представників різних соціальних груп; створення сприятливого середовища здоров'язбереження соціокультурного простору у процесі організації дуальної форми навчання через включення майбутніх менеджерів СКД в соціальне проектування і реалізацію соціальних програм збереження здоров'я);

- *розроблено* модель формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці;

- *уточнено* сутність поняття «формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності» та «соціальне здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності»; структурні компоненти (мотиваційно-аксіологічний, гносеологічний, діяльнісно-вольовий) соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД;

- *удосконалено* критерії (ціннісно-особистісний, когнітивно-усвідомлюваний, професійно-діяльнісний), показники та рівні (достатній, середній, конативний) сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД; навчально-методичний супровід формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці;

- *подальшого розвитку* набули зміст, форми, методи та засоби формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці; положення про організацію аудиторного та позааудиторного освітнього процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні та впровадженні навчально-методичного супроводу, який включає: оновлений зміст модулів інтегративних курсів («Вступ до спеціальності», «Культурологія», «Соціальна екологія», «Екологія людини», «Професійна педагогіка», «Безпека життєдіяльності», «Вікова фізіологія та валеологія», «Соціокультурний

менеджмент», «Рекреалогія», «Управління соціокультурними формами організації професійної підготовки»); програми навчально-ознайомчої, педагогічної, інституційної, волонтерської, патронатної, семантико-функціональної та технологічної практик; програми стажування з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних чинників, які впливають на ефективність здорового способу життя особистості, її саморозвитку та самовдосконалення, що забезпечують формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД.

Основні положення дослідження можуть бути використані для широкого спектра спеціальностей з метою вдосконалення рівня сформованості соціального здоров'я у професійній підготовці майбутніх фахівців, а також у післядипломній освіті для підвищення кваліфікації менеджерів СКД.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес: Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (акт № 07-10/1205 від 23.10.2020 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 3861/1 від 15.12.2020 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/99 від 28.12.2020 р.), Національного транспортного університету (довідка № 2151/01 від 30.12.2020 р.), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 144-А від 16.02.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Основні наукові результати одержані особисто дисертантом. У опублікованому науковому виданні [5] автором обґрунтовано рекреаційно-естетичне та психолого-реабілітаційне відновлення інтелектуального та професійного потенціалу майбутніх фахівців, яке можна ефективно застосувати в різних сферах життя; у праці [8] виокремлено соціальний, психологічний та педагогічний підходи до аксіологічного аспекту культури здоров'я майбутніх менеджерів; у праці [12] автором розроблено рекомендації виконання індивідуальних завдань під час ознайомчої практики.

Апробація результатів дисертації. Основні положення й результати дисертаційної роботи викладені у доповідях на наукових, науково-практичних конференціях, зокрема на міжнародних: «Innovative technologies in science and education. European experience» (Helsinki, Finland, 2018), «Edukacja – Technika – Informatyka» (Rzeszów, Poland, 2019); «Global science and education in the modern realities : conference proceedings» (Washington, USA, 2020); всеукраїнської «Роль глобального туристського ринку в сучасній економіці: Матеріали XVI аспірантських та магістерських читань (Київ, 2017).

Результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності (2017-2019 рр.) та кафедри освіти для дорослих (2017-2020 рр.) Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Публікації. Основні наукові положення дисертаційного дослідження висвітлено у 12 наукових публікаціях автора, серед яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому періодичному зарубіжному виданні, 3 праці апробаційного характеру, 4 праці, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (227 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 224 сторінки, із них основного тексту – 178 сторінок. Дисертація містить 14 таблиць та 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено основні суперечності, мету, завдання, об'єкт, предмет, представлено положення наукової новизни, практичне значення роботи, особистий внесок автора, подано відомості про апробацію та впровадження результатів дисертації у практику.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні засади формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у процесі професійної підготовки»** на основі методологічного аналізу робіт учених встановлено основні наукові напрями методичного базису, функціональні, структурні особливості превалюючих дефініцій дослідження проблеми формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці; схарактеризовано просвітницько-пропагандистську цінність соціального здоров'я як складову трансверсальних компетентностей майбутніх менеджерів СКД; що забезпечують «трансфер навчання», мобільності набутих наукових знань, навичок і метакогнітивних здібностей для вирішення проблемних ситуацій у професійній діяльності; з'ясовано структуру, зміст та функції процесу формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці.

Розглянуто та аргументовано цивілізаційні потреби забезпечення збереження соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД нової генерації, а саме: дослідження, збереження та використання культурної та природоохоронної спадщини у процесі професійної підготовки для піднесення духовно-естетичних та рекреаційних потреб у цілісності історичного суспільного розвитку; стратегіями соціальної захищеності, безпеки та якості життя людини, удосконалення методології напрямів екології людини соціального здоров'я та екологічного менеджменту з експертним оцінюванням; специфіки змісту формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»; необхідність володіння на рівні міжнародних стандартів соціального виміру та правового захисту в умовах інформаційної та техногенно-цифрової трансформації завдяки конкурентоспроможності, конкурентоздатності з креативним управлінським мисленням кадрового потенціалу галузей освіти, культури та мистецтва.

Проаналізовано сучасні вимоги до рівня якості професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, які взаємообумовлені з інноваційними змінами у світовій економіці та окреслюють проблематику дослідження самореалізації особистості, зокрема аспектів успішної реалізації професійної кар'єри: становлення у професійному середовищі, розвиток професіоналізму, готовність до

самореалізації, самовдосконалення, які характеризується спроможністю розв'язання професійних завдань кар'єрного росту упродовж життя та системного управління потенціалом соціального здоров'я з метою відтворення біосоціальних ресурсів.

Вказано, що організація формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД пов'язана з чіткою мотивацією, постановкою мети, її детальним описом, усвідомленням та активністю всіх учасників соціокультурного середовища (включаючи освітні системи ЗВО), здатними до створення та реалізації індивідуальної програми здоров'язбереження.

Виявлено, що процес формування соціального здоров'я у майбутніх управлінців дуально-обумовлений, по-перше – біологічними, психологічними, віковими її особливостями соціальних груп (з оригінальною формою мислення, надмірною емоційністю, схильністю до переоцінки власних можливостей, щирістю, максималізмом, гіпертрофованої вимогливістю до оточуючих, нівелюванням категоричних оцінок, активним прагненням до незалежності та самоствердження за часту некритичним наслідуванням авторитету); по-друге – визначається суспільним потенціалом реалізації життєдіяльності молоді вимогам соціально-професійної сфери груп, в якій їм треба буде реалізовувати свій професійний потенціал, професійне зростання та власну самореалізацію.

Проаналізовано категоріально-понятійний апарат проблеми дослідження та уточнено сутність понять «соціальне здоров'я майбутнього менеджера соціокультурної діяльності» та «формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці».

Аналіз наукової літератури свідчить, що поняття «соціальне здоров'я» тлумачиться по-різному: як стан гармонійного функціонування людини в основних видах взаємодії (соціальной, економічній, політичній, ідеологічній) на засадах взаєморозуміння, взаємоприйняття, взаємоповаги, взаємодопомоги, що сприяє досягненню самоактуалізації особистості, створює комфортні відносини з реальністю та зумовлює якісний стрибок розвитку людини в процесі соціалізації; як соціальних індикаторів, які є початковою основою створення соціальних програм, а також показниками ефективності їх реалізації; як нормативний еталон, що охоплює соціальні, екологічні, політичні та етичні аспекти життєдіяльності людини; як характеристику наслідків економічної та технологічної політики, впливів науково-технічного прогресу на соціальні відносини.

Соціальне здоров'я майбутнього менеджера СКД розглядається як стан організму людини, що визначає здатність її контактувати з соціумом, спроможність до взаємодії з мікро-, мезо- та макросередовищем, сформованість її соціальної та правової відповідальності, переход від самосприйняття, рефлексії, самооцінки, самоствердження до самоусвідомлення, соціальної відповідальності, соціальних мотивів, потреби в самореалізації своїх можливостей, суб'єктивного усвідомлення себе самостійним членом суспільства, розуміння свого місця і призначення в професійній діяльності.

Формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці, розглядаємо як процес зміцнення та збереження здоров'я в

соціокультурному середовищі, яке орієнтовано на розвиток мотиваційної, вольової й емоційної сфер особистості, підвищення ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших на основі усвідомлення професійної управлінської відповідальності, соціального виміру глобальної ролі сфери освіти, науки та інноватики.

До структурних компонентів соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД віднесено: мотиваційно-аксіологічний, гносеологічний та діяльнісно-вольовий. Виокремлено основні методологічні підходи до формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці: *аксіологічний*, що виявляється в усвідомленні здобувачами професійної освіти цінності власного здоров'я та інших, переконаності в необхідності здорового способу життя; *програмно-цільовий* полягає у спрямованості на майбутнє, цільовій агітації й орієнтації ведення здорового способу життя, динамічності та органічним поєднанням з комплексним системним підходом до управління; *гносеологічний* пов'язаний з оволодінням необхідною соціальною здоров'язбережувальною компетентністю, самопізнанням потенційних здібностей та здатностей, мотиваційним інтересом до вивчення методик оздоровлення та зміцнення організму; *екологічний* є втіленням усвідомлення єдності людини і природи, залежності здоров'я людини від екологічного стану довкілля, формування ціннісного ставлення людини до природи; *діяльнісний* полягає у дотриманні режиму харчування, раціонального чергування праці та відпочинку, попередженні шкідливих звичок, запобіганні захворювань; *емоційно-вольовий* передбачає володіння прагненням та вимогливістю до здійснення здорового способу життя, контроль й корекцію результатів збереження соціального здоров'я для підвищення працездатності та пролонгованої зайнятості.

Формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД забезпечується функціями організації освітнього процесу у професійній підготовці: *формуальною*, що здійснюється на основі біологічних та соціальних закономірностей становлення особистості, спадкових якостей, які обумовлюють індивідуальні фізичні та психічні властивості; *інформативно-комунікативну*, що забезпечує трансляцію досвіду наукових шкіл ЗВО здорового способу життя, наслідування традицій, ціннісних орієнтацій, які сприяють дбайливому ставленню до власного здоров'я та життя; *діагностичною*, що спрямована на моніторинг розвитку здобувачів освіти на основі прогностичного контролю, узгодження зусиль та дій педагога відповідно до їх природних можливостей; *адаптивну*, що передбачає оптимізацію стану власного організму та підвищення стійкості до стресогенних чинників природного та соціального середовища; *рефлексивну*, що полягає в переосмисленні попереднього особистісного досвіду щодо збереження здоров'я; *інтеграційну*, яка об'єднує освітні стандарти у сфері соціокультурної діяльності, наукові концепції, традиції та народного досвіду збереження здоров'я в соціокультурному середовищі.

З'ясовано, що у професійній діяльності сучасного менеджера СКД виникає потреба пошуку нестандартних шляхів розв'язання професійних завдань, пов'язаних з здоров'язбереженням в соціокультурному середовищі;

конкретизовано завдання професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, які полягають в забезпеченні її якості та відповідності соціально-економічним запитам ринків праці, задоволення державного замовлення та особистої мотивації у потребах соціального здоров'язбереження у професійній діяльності для розвитку кар'єрного зростання та позитивно-збалансованого управлінського на сталий розвиток держави.

У другому розділі **«Педагогічні умови формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці»** визначено концептуальні засади проектування професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, де освітні технології соціального виміру (соціально-симбіотичні, проблемного, інтерактивного, інтегративного, мережевого, адаптивного, пізнавально-імітаційного навчання) створюють доступні умови сприяння вияву цілей та оновлення змісту освіти, дослідництва, управлінсько-сервісної практики, дозволяють забезпечити споживачу освітньої послуги особисту освітню траєкторію, яка сприяє персоніфікації (ефективності студентоцентрованого навчання) та диференціації індивідуальних алгоритмів траєкторії формування соціального здоров'я. Урізноманітнення використання соціоосвітніх технологій (стимулюючі, захисно-профілактичні, компенсаторно-нейтралізуючі, інформаційно-навчальні, та особистісно-розвиваючі) посилює процесуальні міждисциплінарні та модернізує мультимедійні технічні засоби навчання, що розширює простір педагогічної інноватики формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД.

Реалізація першої педагогічної умови – мотивація до соціальної здоров'язбережувальної відповідальності та соціальних наслідків прийняття управлінських рішень, свідомого вибору здорового способу життя на основі природоохоронних і моральних цінностей, – індикація мотивації здобувача освіти як соціальної потреби здорового способу життя, спонуки здоров'язбереження та аксіології самості морально-етичних, природовідповідних прагнень задоволення потреб у якості та безпеці життя задля сприяння професійної самореалізації майбутнього менеджера СКД та забезпечення його активного довголіття під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників соціокультурного середовища.

У процесі експерименту проведено аудит стану мотивації студентів до професійної підготовки, проаналізовано дані соціологічного анкетування, що дало змогу з'ясувати поінформованість, ставлення і побажання студентів щодо відношення їх до особистого здоров'я і здорового способу життя. Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 502 студенти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» (галузі знань «Культура і мистецтво») у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Національному транспортному університеті, Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка, Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Одержані результати анкетування здобувачів освіти показали: недостатню обізнаність про здоровий спосіб життя 28,4% респонденти, проінформовані та обізнані щодо здоров'я –

47,2%, взагалі не цікавляться інформацією – 24,4; серйозно слідкують за своїм здоров'ям 11,2%; частково займаються зміцнення здоров'я 68,1%; абсолютно не переймаються станом свого здоров'я 20,7%. Аналіз об'єктивних факторів, зумовлених їх соціальним статусом: інтенсифікацію розумової праці обрали 14,6% респондентів, 41,1% – побутову невлаштованість, залежність від матеріальних коштів – 44,3%.

Відповідно до другої педагогічної умови – забезпечення взаємозв'язку теорії та практики професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, спрямованої на розвиток дбайливого ставлення до власного здоров'я та представників різних соціальних груп – охарактеризовано зміст навчальних дисциплін («Екологія людини», «Вікова фізіологія та валеологія», «Рекреалогія»), програм практики (навчально-ознайомчої, педагогічної, інституційної, волонтерської, патронатної, семантико-функціональної та технологічної) та програм стажування з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних чинників, які впливають на ефективність здорового способу життя особистості, її саморозвитку та самовдосконалення, що забезпечують формування соціального здоров'я професійній діяльності.

Третя педагогічна умова – створення сприятливої атмосфери здоров'язбереження соціокультурного простору у процесі організації дуальної форми навчання через включення майбутніх менеджерів СКД в соціальне проектування і реалізацію соціальних програм збереження здоров'я – здійснювалася при організації освітнього процесу професійної підготовки у сприятливих-студентоцентризованих умовах реалізації академічного потенціалу доброчесності, етики, мобільності та соціального виміру якості здоров'язбереження для формування соціокультурного впливу на здобувачів освіти за дуальної форми навчання та інтеграції комунікативного взаємовпливу майбутніх менеджерів СКД та надавачів освітніх послуг спільно зі стейкхолдерами у соціальне проектування та планування стратегії соціального здоров'язбереження.

Розроблено модель (рис. 1) формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці, що візуалізує цільовий, методологічний, змістовно-процесуальний, діагностико-результативний блоки.

Цільовий блок моделі асимілює запити соціального замовлення на професійну підготовку конкурентоспроможного та адаптованого до існуючих футуристичних реалій дійсності майбутніх менеджерів СКД, які актуалізують необхідність задоволення потреб здобувачів освіти у неперервній освіті, самоменеджменту та самовдосконалення, готовність до соціальної агітації, просвітництва та пропаганди соціального здоров'я, до інтелектуальних та творчих, благодійних соціальних, волонтерських ініціатив; соціального валентно-факторного виміру розуміння проблем суспільного розвитку. Цільові категорії професійної підготовки менеджерів СКД – це здобувачі вищої освіти науково-педагогічні працівники педагоги та дослідники професійної освіти, науки та інноватики, які прагнуть набуття компетентності соціального здоров'я на вищих рівнях і ступенях; фахівці, які забезпечують соціалізацію тих, хто потребує

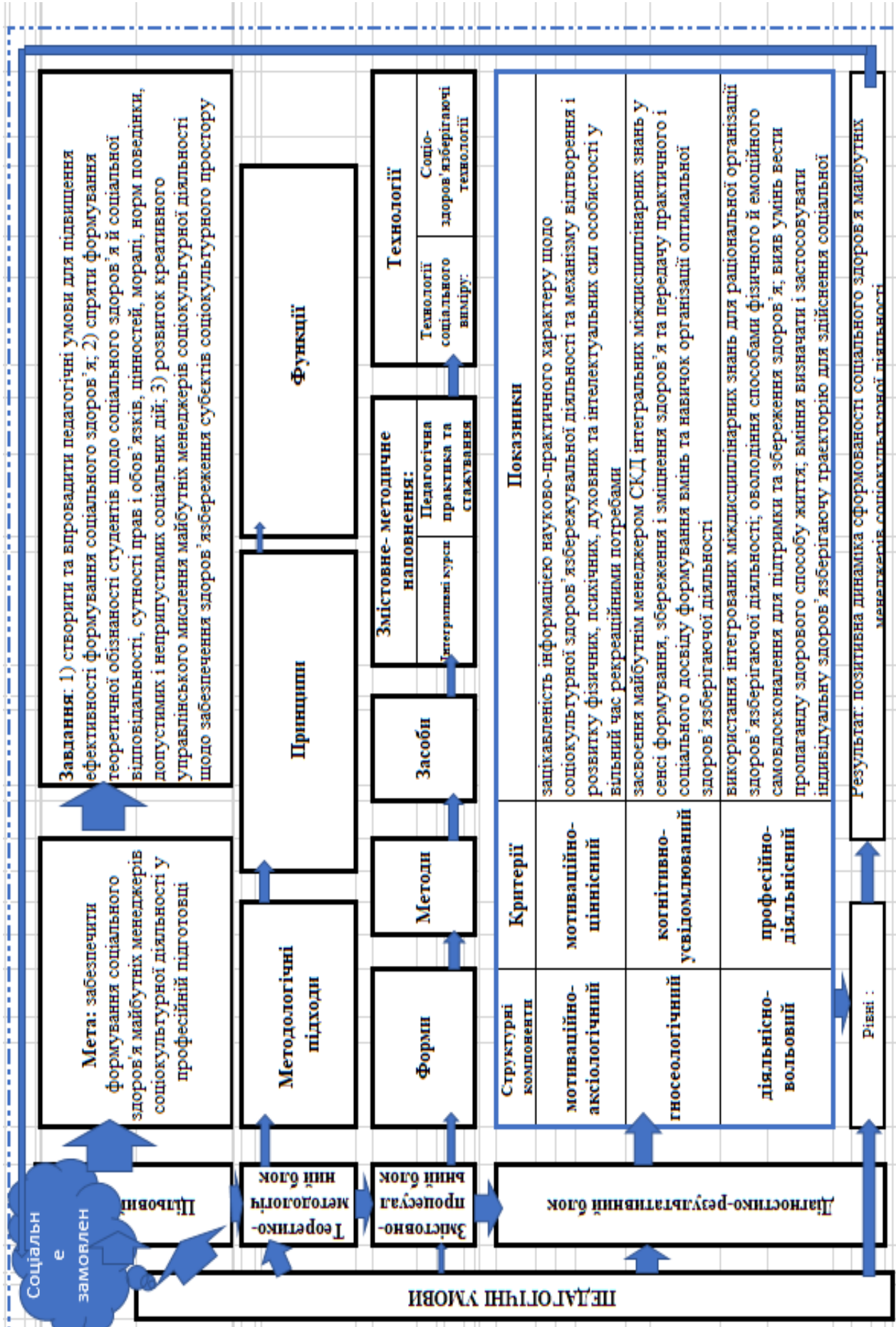

Рис. 1. Модель формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці

послуг і соціальних сервісів у напрямках пропагування соціального здоров'я, полівекторного просвітництва організації побуту різних категорій соціальних груп конфесійної належності (девіантних, осіб з особливими потребами, учасників соціокультурних комунікацій, мереж, чатів, ЗМІ, користувачів наукометричних платформ та телекомунікацій).

Метою є забезпечення формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці, досягненню якої сприяють поставлені завдання: створити та впровадити педагогічні умови для підвищення ефективності формування соціального здоров'я; сприяти формуванню теоретичної обізнаності студентів щодо соціального здоров'я й соціальної відповідальності, сутності прав і обов'язків, цінностей, моралі, норм поведінки, допустимих і неприпустимих соціальних дій; розвиток креативного управлінського мислення майбутніх менеджерів СКД щодо забезпечення здоров'язбереження суб'єктів соціокультурного простору.

Теоретико-методологічний блок моделі складається з: методологічних підходів (аксіологічний, програмно-цільовий, гносеологічний, екологічний, діяльнісний, емоційно-вольовий); принципів (систематичності, наступності, свідомості і самостійності) і функцій (формувальна, інформативно-комунікативна, діагностична, адаптивна, рефлексивна, інтеграційна).

Змістовно-процесуальний блок моделі включає: форми (лекції, семінари, лабораторні та практичні заняття, практики, атестація); методи (словесні, тестування, практичні, проблемні, використання інформаційних технологій, інтерактивні, захист проєктів, ділові ігри, кейс-метод, мозковий штурм), засоби (навчальні програми, рекомендації, опорні конспекти лекцій, плани семінарів, наочні, технічні, комп'ютерні, тестові завдання); змістове наповнення інтегративних курсів («Вступ до спеціальності», «Культурологія», «Соціальна екологія», «Екологія людини», «Професійна педагогіка», «Безпека життєдіяльності», «Вікова фізіологія та валеологія», «Соціокультурний менеджмент», «Рекреологія», «Управління соціокультурними формами організації професійної підготовки») і програм навчально-ознайомчої, педагогічної, інституційної, волонтерської, патронатної, семантико-функціональної та технологічної практик і програми стажування; освітні технології соціального виміру (соціально-симбіотична, соціально-діагностична, проблемного, інтерактивного, інтегративного, мережевого, адаптивного та пізнавально-імітаційного навчання) для формування соціального здоров'я здобувачів освітніх послуг та соціо-здоров'язбережувальні технології (стимулюючі, захисно-профілактичні, компенсаторно-нейтралізуючі, інформаційно-навчально-просвітницькі, соціально-агітаційні та особистісно-розвивальні).

Формування ціннісного ставлення до соціального здоров'я і здорового способу життя, валеологічної культури безпеки й якості життя як невід'ємної частини загальної і професійної культури особистості передбачало такі педагогічні умови, як: мотивація до соціальної здоров'язбережувальної відповідальності та соціальних наслідків прийняття управлінських рішень, свідомого вибору здорового способу життя на основі природоохоронних і

моральних цінностей; забезпечення взаємозв'язку теорії та практики професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, спрямованої на розвиток дбайливого ставлення до власного здоров'я та представників різних соціальних груп; створення сприятливого середовища здоров'язбереження соціокультурного простору у процесі організації дуальної форми навчання через включення майбутніх менеджерів СКД в соціальне проектування і реалізацію соціальних програм збереження здоров'я.

Діагностико-результативний блок моделі містить: структурні компоненти соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД (мотиваційно-аксіологічний, гносеологічний, діяльнісно-вольовий); критерії сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД (ціннісно-особистісний, когнітивно-усвідомлюваний, професійно-діяльнісний), які відображені в показниках: за ціннісно-особистісний критерієм (зацікавленість інформацією науково-практичного характеру щодо соціокультурної здоров'язбережувальної діяльності та механізму відтворення і розвитку фізичних, психічних, духовних та інтелектуальних сил особистості у вільний час рекреаційними потребами); за когнітивно-усвідомлюваним критерієм (засвоєння майбутнім менеджером СКД інтегральних міждисциплінарних знань у сенсі формування, збереження і зміцнення здоров'я та передачу практичного і соціального досвіду формування вмій та навичок організації оптимальної здоров'язберігаючої діяльності); за професійно-діяльнісним критерієм (використання інтегрованих міждисциплінарних знань для раціональної організації здоров'язбережувальної діяльності; оволодіння засобами фізичного й емоційного самовдосконалення для підтримки та збереження здоров'я; вміння вести пропаганду здорового способу життя; вміння визначати і застосовувати індивідуальну здоров'язбережувальну траєкторію для здійснення соціокультурної діяльності); рівні сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД (достатній, середній, конативний). Результатом є позитивна динаміка сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД.

У третьому розділі **«Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці»** розкрито методику організації і проведення дослідно-експериментальної перевірки результативності визначених педагогічних умов; представлено результати дослідно-експериментальної перевірки методики формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД; сформульовано висновки експериментальної доведеності достовірності наукових результатів.

Педагогічний експеримент сприяв вирішенню основного завдання дослідження, досягненню релевантної результативності освітнього процесу досягнення позитивної динаміки встановлення сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці та ефективності моделі формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

У педагогічному експерименті перевірено припущення, що збільшення динаміки ефективності формування соціального здоров'я у майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці можливо досягти завдання відповідному розробленому та запровадженому у положеннях науково-методичного, організаційно-педагогічного, інформаційно-аналітичного та матеріально-технічного забезпечення професійної підготовки в умовах модульного навчання.

Експериментальна робота запрограмована на здійснення у три етапи: діагностико-констатувальному, формувально-моніторинговому та узагальнюючому. Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 502 студенти бакалаврського освітнього рівня за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», з них до контрольної групи (КГ) увійшло 250 осіб, до експериментальної групи (ЕГ) – 252 осіб. Експериментальною базою дослідження було обрано Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Рівненській державний гуманітарний університет, Національний транспортний університет, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.

На діагностико-констатувальному етапі педагогічного експерименту проведено дослідження, яке спрямовано на аналіз стану соціального здоров'я та способу його збереження у майбутніх менеджерів СКД в професійному середовищі. Отримані дані свідчать, що в більшості респондентів відсутня установка на здоровий спосіб життя. Результати анкетування здобувачів освіти щодо відношення до особистого здоров'я та здорового способу життя при реалізації соціокультурного потенціалу в студентоцентрованому, побутовому природньому та майбутньому професійному середовищах показали, що здобувачі освітніх послуг мало дбають про збереження та загартування соціального здоров'я. Аналіз результатів анкетування показників формування соціального здоров'я продемонстрував, що перебування на свіжому повітрі практично не буває, низькі показники рухової активності, нерегулярний режим харчування, порушення сну, безсоння, шкідливі звички.

Суб'єктивними факторами, що впливають на зменшення якості здоров'я здобувачів освіти, є соціальна та професійна невизначеність майбутніх менеджерів СКД в умовах стрімких суспільних трансформацій та інтенсивних перетворень.

На діагностико-констатувальному етапі сформовані ЕГ і КГ групи здобувачів освітніх послуг за приблизно однаковим їх рівнем сформованості критеріїв соціального здоров'я.

На формувально-моніторинговому етапі педагогічного експерименту підтверджено ефективність потенціалу нарощення даних показників рівнів соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці за рахунок впровадження дуальної форми навчання та її науково-методичного супроводу. Встановлено позитивну динаміку росту в ході формувально-моніторингового етапу у КГ та в ЕГ конативного та достатнього рівнів сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД порівняно зі

встановленою статистичною рівністю даних між групами під час констатувального-діагностичного етапу (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнюючі результати динаміки рівнів сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД

Критерії Рівні	ціннісно-особистісний				когнітивно-усвідомлюваний				професійно-діяльнісний			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	%%	відхилення %	%%	відхилення %	%%	відхилення %	%%	відхилення %	%%	відхилення %	%%	відхилення %
Конативний	15,08	4,37	12,8	2,8	16,68	7,55	12,8	3,2	12,3	5,16	8,4	1,6
Достатній	54,76	3,97	3,6	3,6	51,58	11,11	48,8	9,6	50,8	5,56	49,6	4,8
Середній	30,16	-8,34	32	-6,4	31,74	-18,66	38,4	-12,8	36,9	-10,72	42	-6,4
Всього:	100		100		100		100		100		100	

На узагальнюючому етапі констатовано відхилення динаміки рівнів сформованості соціального здоров'я у майбутніх менеджерів СКД в ЕГ та КГ групах формуально-моніторингового та діагностико-констатувального етапів експерименту (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка рівнів сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД

Вибірка	РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ						Всього
	Конативний		Достатній		Середній		
	к-ть	%%	к-ть	%%	к-ть	%%	
ЕГ	37	14,68	132	52,38	83	32,94	252
КГ	28	11,2	126	50,4	96	38,4	250

Експертне оцінювання роботодавцями динаміки рівня сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД показало позитивну динаміку (табл. 2): на конативному рівні – 3,48 % в ЕГ порівняно з КГ; на достатньому – 1,98 %, та на середньому – 5,46%.

Значущість і достовірність одержаних експериментальних показників підтверджено порівнянням даних емпірично визначених відсоткових часток вибіркової сукупності за допомогою використання F^* -критерію кутового перетворення Фішера.

На формуально-моніторинговому етапі педагогічного експерименту динаміка обумовлена забезпеченням розробленого науково-методичного та інформаційного супроводу формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД в умовах дуальної форми професійного навчання. Впровадження дуальної форми навчання в професійній підготовці майбутніх менеджерів СКД дозволило активізувати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти до

визначення особистої траєкторії формування соціального здоров'я для підвищення адаптаційного періоду в професійному середовищі, що підвищує конкурентоздатність управлінця на ринку праці.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано розв'язання проблеми формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці, що констатує ефективність розв'язання поставлених завдань.

1. Проаналізовано стан розробленості проблеми формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці та доведено її актуальність та доцільність. Формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці розглядається як процес зміцнення та збереження здоров'я в соціокультурному середовищі, орієнтовано на розвиток мотиваційної, вольової й емоційної сфер особистості, підвищення ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших на основі усвідомлення професійної управлінської відповідальності, соціального виміру глобальної ролі сфери освіти, науки та інноватики.

2. Теоретично обґрунтовано сутність та структуру соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності. Соціальне здоров'я майбутнього менеджера СКД розглядається як стан організму людини, що визначає здатність її контактувати з соціумом, спроможність до взаємодії з мікро-, мезо- та макросередовищем, сформованість її соціальної та правової відповідальності, перехід від самосприйняття, рефлексії, самооцінки, самоствердження до самоусвідомлення, соціальної відповідальності, соціальних мотивів, потреби в самореалізації своїх можливостей, суб'єктивного усвідомлення себе самостійним членом суспільства, розуміння свого місця і призначення в професійній діяльності. Структура соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД представлена як взаємозв'язок трьох структурних компонентів: *мотиваційно-аксеологічного* (наявність мотивації соціальної поведінки, моральні устремління бути здоровим і працездатним, усвідомлення здобувачами цінності індивідуального здоров'я, освоєння етнопсихологічного еталона здоров'я і етичних норм здорового способу життя); *гносеологічного* (наявність знань про закономірності збереження та зміцнення здоров'я, пізнання своїх потенційних здібностей та здатностей, можливостей вивчення різних методик оздоровлення і зміцнення організму); *діяльнісно-вольового* (наявність прагнення здійснювати усвідомлений вибір лінії поведінки, приймати рішення, оцінювати їх наслідки та вимогливості до здійснення здорового способу життя, застосування методики оздоровлення, здоров'язбережувальні технології, контролю та корекції результатів збереження соціального здоров'я для підвищення працездатності).

3. Визначено критерії (ціннісно-особистістний, когнітивно-усвідомлюваний, професійно-діяльнісний), показники та рівні (достатній, середній, конативний) сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД.

4. Розроблено модель формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці, що візуалізує цільовий, теоретико-методологічний, змістовно-процесуальний, діагностико-результативний блоки. Цільовий блок моделі містить мету та завдання формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці. Теоретико-методологічний блок моделі складається з: методологічних підходів, принципів і функцій. Змістовно-процесуальний блок моделі включає: форми, методи, засоби, змістове наповнення інтегративних курсів програм практик та стажування, освітні технології соціального виміру та соціо-здоров'язберезувальні технології. Діагностико-результативний блок моделі містить: структурні компоненти соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД; критерії сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД, які відображені в показниках за мотиваційно-рекреаційним, рефлексивно-корегувальним і соціокультурним критеріями; рівні сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД. Результатом є позитивна динаміка сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД.

5. Науково обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці: мотивація до соціальної здоров'язберезувальної відповідальності та соціальних наслідків прийняття управлінських рішень, свідомого вибору здорового способу життя на основі природоохоронних і моральних цінностей; забезпечення взаємозв'язку теорії та практики професійної підготовки майбутніх менеджерів СКД, спрямованої на розвиток дбайливого ставлення до власного здоров'я та представників різних соціальних груп; створення сприятливого середовища здоров'язбереження соціокультурного простору у процесі організації дуальної форми навчання через включення майбутніх менеджерів СКД в соціальне проектування і реалізацію соціальних програм збереження здоров'я.

Експериментальне дослідження демонструє позитивну динаміку рівнів сформованості соціального здоров'я здобувачів освіти експериментальної групи, показники відсоткового відхилення – в позитивній динаміці процесу за всіма критеріями зросли на конативному рівні – 3,48 % в ЕГ порівняно з КГ; на достатньому – 1,98 %, та на середньому – 5,46%. Діагностика динаміки рівнів сформованості соціального здоров'я здобувачів освіти контрольних та експериментальних груп засвідчила ефективність педагогічних умов, які суттєво підвищують ефективність формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД. Мету дослідження досягнуто, визначені завдання зреалізовано.

Проведене дослідження не вичерпує всіх актуальних і практично значущих завдань формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці. Тому подальшого вивчення набуде науково-методичне забезпечення процесу формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД шляхом поєднання аудиторного та позааудиторного освітнього процесу.

**Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації
Статті в наукових фахових виданнях України**

1. **Літвінова Т. В.** Сутність дефініції «соціальне здоров'я». *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки.* 2017. Вип. 1. С. 33-37.

2. **Літвінова Т. В.** Педагогічні умови формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* Суми, 2020. № 8 (102). С. 207-219.

3. **Літвінова Т. В.** Здоров'язберігаючі технології формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності. *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Педагогічні науки.* 2020. № 3. (36). Частина 2. С. 78-84.

4. **Літвінова Т. В.** Діагностико-результативний складник моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* Суми, 2020. № 9 (103). С. 391-402.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях

5. Liubarets V., Pavlenko D., **Litvinova T. V.** Education Process Digitalization in Sociocultural Activity Managers' Training. *Journal of education, technology and computer science.* Rzeszów, 2020. No 1(31). P. 30-35.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. **Літвінова Т. В.** Важливість складових соціального здоров'я студентської молоді. *Роль глобального туристського ринку в сучасній економіці : матеріали XVI аспірантських та магістерських читань, 1 червня 2017 р.* Київ : Вид-во КУТЕП, 2017. С. 46-49.

7. Litvinova T. V. Психолого-педагогические условия формирования психологического здоровья будущих менеджеров индустрии гостеприимства. *Innovative technologies in science and education. European experience : proceedings of the II International Conference, 12–15 November 2018.* Dnepr-Helsinki, Finland, 2018. P. 143–146.

8. **Litvinova T. V., Verovkina Zh. L.** Health culture – a social phenomenon of professional training of future managers. *Global science and education in the modern realities : conference proceedings, 26-27 August 2020.* Washington, USA, 2020. P. 333-335.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. **Літвінова Т. В.** Методичні рекомендації навчальної дисципліни «Екологія людини» для студентів освітнього ступеню бакалавр спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності». К. : Міленіум, 2017. с. 28.

10. **Літвінова Т. В.** Робоча програма «Вікова фізіологія та валеологія» для студентів освітнього ступеню бакалавр спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності». Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 19 с.

11. **Litvinova T. V.** Components of social health formation of future managers in the process of professional training. *Natural Science Readings*. 2019. No.1. Vol. 1. P.100–106.

12. **Літвінова Т. В.**, Любарець В. В. Методичні рекомендації навчально-ознайомчої практики за програмою «Менеджмент індустрії гостинності» для студентів II курсу за напрямом підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» освітнього ступеня бакалавр. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 18 с.

АНОТАЦІЇ

Літвінова Т. В. Формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності у професійній підготовці. На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2021.

Здійснити аксіологічний аналіз теоретико-методологічних засад проблеми формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці. Обґрунтовано, розроблено та експериментально верифіковано педагогічні умови як складових функціональної моделі формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці з науково-методичним супроводом. Уточнено сутність понять «соціальне здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності», «формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності» та структуру соціального здоров'я майбутніх СКД.

Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність моделі формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці, що складається з чотирьох блоків: цільовий (соціальне замовлення, мета, завдання) теоретико-методологічний (принципи, функції та науково-методологічні підходи), змістовно-процесуальний (технології, методи, форми, засоби, теоретичний зміст предметної області інтегративних курсів практики та стажування), діагностико-результативний (критерії, рівні, результат), та методики реалізації педагогічних умов. Визначено критерії (ціннісно-особистісний, когнітивно-усвідомлюваний, професійно-діяльнісний) та рівні (достатній, середній, конативний) динаміки сформованості соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці за визначених педагогічних умов.

Педагогічний експеримент підтвердив дієвість запропонованих педагогічних умов як складових функціональної моделі формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД у професійній підготовці. Удосконалено методики реалізації педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів СКД, яка полягає у розробленні та впровадженні науково-методичного супроводу дуального, теоретичного, практичного, соціокультурного, змістового та освітнього-змістовних складових модулів інтегративних курсів, програм всіх видів практики та стажування з урахуванням об'єктивних та

суб'єктивних чинників, які впливають на ефективність здорового способу життя особистості, її саморозвитку та самовдосконалення.

Подальшого розвитку набуло науково-методичне забезпечення процесу формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності шляхом поєднання аудиторного та позааудиторного освітнього процесу

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній менеджер соціокультурної діяльності, сформованість соціального здоров'я, модель, педагогічні умови, дуальна форма навчання.

Litvinova T. V. Formation of social health of future managers of socio-cultural activities in professional training. – The Manuscript.

The dissertation for the competition of scientific degree of the candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. – National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, 2021.

The theoretical and methodological bases formation of social health of future managers of sociocultural activity in the professional training course are defined and substantiated for the first time in the dissertation; the main scientific directions and methodological basis, functional, structural features of the prevailing definitions of social health research in the professional training of managers of socio-cultural activities are established; the educational and propagandistic value of social health as a component of transversal competences of future managers of socio-cultural activities is characterized; providing "learning transfer", mobility of acquired scientific knowledge, skills, and metacognitive abilities to solve problem situations in professional activities; the structure, content, and functions of the process of social health formation of future managers of the socio-cultural sphere in professional training are clarified.

The effectiveness of the model of social health of future manager formation of socio-cultural activities in the process of training is developed, theoretically substantiated, and experimentally tested. It consists of four blocks: target (social order, purpose, task) methodological (principles, functions and scientific-methodological approaches), content-procedural (technologies, methods, forms, means, theoretical content of the subject area of integrative courses of practice and internship), diagnostic-effective (criteria, levels, result), and methods of realization of pedagogical conditions (systematic formation of motivation for social health responsibility and social consequences of management decisions, conscious choice of a healthy lifestyle based on environmental and moral values, ensuring the relationship of theory and practice of training future managers of socio-cultural activities aimed at forming a caring attitude to their own health and representatives of various social groups; creating a favorable environment for socio-cultural environment in the process of organizing a dual form of education through the inclusion of future managers of socio-cultural activities in the social design and implementation of social programs for health). The pedagogical experiment confirmed the effectiveness of the proposed model and pedagogical conditions.

Key words: professional training, future manager of socio-cultural activity, formation of social health, model, pedagogical conditions, dual form of education.